

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 92:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven. (Aktindsigt i EF-sager).

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 29/1 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne sige tak til Justitsministeriet og ministeren, fordi vi har fået lovforslaget, som vi jo bad om i en folketingsbeslutning fra maj sidste år.

Jeg kan forstå, at regeringen er meget betænkelig ved forslaget. Ministeren skriver om udenrigsministerens betænkelighed, som ministeren tager til sig, og udenrigsministeren har jo sagt, at de to lovbestemmelers ophævelse alvorligt vil kunne svække Danmarks forhandlingsposition over for EF.

Det er jo en meget alvorlig ting, det må man da sige, men det er formentlig ikke så alvorligt, at det ligefrem er et kabinetsspørgsmål. Det ville det jo have været i gamle dage. Hvis et Folketing vedtog noget, om hvilket man kunne sige, at det alvorligt svækkede landets position, så ville ingen ansvarlig regering sidde en sådan vedtagelse overhørig. Men jeg går ud fra, at om det er så alvorligt, det skal forstås, vil ministeren kunne svare på.

Jeg er selvfølgelig ikke enig, for så snart udenrigsøkonomiske hensyn eller udenrigspolitiske hensyn taler for det, kan man fortsat

undtage dokumenter fra offentlighed. Derfor er påstanden ikke rigtig, men den står der altså, og det kunne da være interessant at få at vide, hvilken dybde der er i denne påstand.

Der er i bemærkningerne en erkendelse af, at de nugældende regler på grund af deres meget bredt formulerede ordlyd tit har ført til – og nu citerer jeg fra ministerens fremsættelsestale – at man i alt for vidt omfang har undtaget dokumenter om EF-spørgsmål fra aktindsigt. Det er da en ganske omfattende erkendelse, som er en del af baggrunden for, at vi har ønsket dette forslag fremmet.

På den anden side siges det i fremsættelsestalen i forbindelse med, at ministeren overvejer andre løsninger, at man kunne forestille sig en ændring, hvorved det sikres, at det i selve loveteksten understreges, at bestemmelserne ikke generelt kan anvendes til at undtage EF-dokumenter fra aktindsigt, men at de alene skal tilsigte at beskytte myndighedernes interne beslutningsproces i tilfælde, hvor beslutningerne tages af flere myndigheder i fællesskab.

Her er man inde på noget centralt. Det, vi ønsker med dette forslag, er, at EF, og hvad der har med beslutninger i EF at gøre, behandles, som om det var et ganske almindeligt led i den danske administration. Vi må lære, at forholdene har ændret sig ganske afgørende fra både 1975 og 1985. Langt, langt mere afgøres nu i EF, og derfor må vi selvfølgelig sørge for, at de specialregler, man har haft, dengang det hele startede, og hvor der mere var en slags forhandlinger mellem lande, mens der nu er tale om lovgivning på brede områder, i videst muligt omfang følger de almindelige danske regler, herunder reglerne om aktindsigt.

Det er baggrunden for vores forslag, og vi vil da gerne i udvalget drøfte, om det kan gøres på andre måder, end vi havde tænkt os. Vi mener altså, at man bør tilstræbe – det lykkedes det mig ikke at forklare udenrigsministeren i maj måned, jeg håber, det lykkedes over for justitsministeren – at betragte samarbejdet i EF som en del af vores almindelige administrative og lovgivningsmæssige hverdag, og derfor skal og bør der ikke være undtagelser.

Til slut vil jeg gerne bede ministeren fortælle Folketinget, hvilke andre dele af beslutningsforslaget man arbejder med. Hvad har man f.eks. gjort i EF for dér at få indført i videst muligt omfang offentlighedsregler, der svarer til de

[Ole Espersen]

danske regler? Det var også en del af beslutningsforslaget fra maj måned 1990.

Grove (KF):

Jeg vil gerne fremhæve, at vi i Det Konservative Folkeparti naturligvis ønsker størst mulig åbenhed omkring de forhandlinger om hele EF-problematikken og om EF-unionen, vi fører. Det er meget vigtige forhandlinger, der skal foregå i de kommende år. Det har vi også vist igennem vort arbejde i Markedsudvalget, hvor vi jo tager nogle beslutninger med hensyn til åbenhed.

Derimod er vi fra Det Konservative Folkepartis side meget betænkelige ved forslag, der kan skade vores forhandlingssituation i EF. Det er altid en balancegang: Hvor meget kan vi tage frem af vores forhandlingsposition? Vi ved, at alle ambassadører her i Danmark med stor interesse læser aviser, læser alt om Danmarks forhandlingssituation i EF, og hvad vi agter at gøre. Og skal vi føre fornuftige forhandlinger fra regeringens side i EF, skal det ikke foregå igennem aviserne, så skal det foregå nede i EF.

Jeg synes, det er positivt, at man fra Socialdemokratiets side nu lægger op til en forhandling om, hvad vi kan tage frem, og hvad vi skal holde – ikke hemmeligt, for det vil ikke være hemmeligt, efter at vi har afsluttet forhandlingerne, men hvad vi ikke skal offentliggøre, før vi er færdige med forhandlingerne.

Det er meget væsentlige spørgsmål, og jeg synes i hvert fald, at det er positivt, hvis vi kan få en diskussion i gang om det, og det vil vi være klar til, men som forslaget ligger her, kan vi ikke anbefale det.

Der er også et andet synspunkt, man burde tage med, og det er, at dette forslag ikke løser problematikken med hensyn til EF-dokumenter. Det problem, at man fra EF's side siger, at de dokumenter kan man ikke offentliggøre, vil dette forslag ikke løse. Derfor er det også naturligt for en lille nation som Danmark, at vi indretter vores lovgivning og prøver at presse igennem i EF, at vi får mere åbenhed. Det er også det der står i det danske memorandum at vi skal arbejde på.

Jeg synes, at det her ikke er noget, der haster. Lad os bare tage det stille og roligt, så vi får samme forhold som de øvrige lande og samme forhandlingsbetingelser. Det er det, man beder

om fra regeringens side, og det er det, vi støtter fra Det Konservative Folkeparti. Vi er klar til åbenhed, men det må ikke skade vores forhandlingssituation.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Forslaget ligger nu her i salen på baggrund af SF's vedtagne beslutningsforslag af 17. maj 1990. Beslutningsforslagets indhold var, at offentlighedslovens § 10, stk. 1, nr. 3, og forvaltningslovens § 14, nr. 3, skulle ophæves. Det var med baggrund i et ønske om, at der blev åbnet mulighed for en større grad af offentlighed omkring EF-sager.

Jeg skal ikke lægge skjul på min sympati for tanken bag forslaget. Da det europæiske samarbejde, vi i øjeblikket ser forme sig, bliver af mere og mere fast karakter, er det af vital vigtighed, at der, jo hurtigere det går, lægges mere og mere vægt på åbenhed og diskussion som basis for de beslutninger, der måtte blive truffet.

Imidlertid taler den øjeblikkelige situation ikke for forslaget, og hvorfor nu ikke det? Almindeligvis er det sådan med aktindsigt, at nødvendigheden dikterer det ud fra et demokratisk sikkerhedshensyn. Der er med andre ord tale om parlamentets sikkerhed for, at regeringen fører den lovgivende forsamlings ønsker ud i livet og ikke modarbejder eller omformer hensigten med de enkelte love.

Dog er aktindsigt også en balancegang, for demokrati er ikke udelukkende den lovgivende magts, men også den udøendes og i øvrigt den dømmende magts mulighed for at handle i overensstemmelse med, hvad fordelingen imellem de tre magter fordrer.

Her kan love om aktindsigt komme hindrende i vejen, og det er netop, hvad man kan befrygte dette lovforslag vil gøre. I vort nuværende europæiske samarbejde udgør de forskellige landes regeringer i Ministerrådet både den lovgivende og den udøvende magt. Denne sammenblanding gør, at det vil være særdeles skadeligt, om man i det danske Folketing vedtager en lov, der gør det muligt for enhver at opnå aktindsigt i nær sagt ethvert ministerielt dokument vedrørende EF-sager, det være sig arbejdsdokumenter, mødereferater el. lign., der udveksles mellem de tværministerielle EF-udvalg. Det må stå klart, at offentliggørelse af sådanne dokumenter ville, om ikke ødelægge, så gøre vores forhandlingssituation meget mere besværlig.

[Inge Dahl-Sørensen]

Den rigtige løsning ville være, om EF-Parlamentet fik virkelig lovgivende myndighed og således også sikrede et mere demokratisk og dermed åbent europæisk fundament.

Om der kan findes en mellemløsning, må udvalgsarbejdet vise. Justitsministerens forslag om, at bestemmelsernes ordlyd ændres, fortjener en seriøs behandling, og mon ikke et kompromis kunne findes ad denne vej?

I øvrigt tilslutter Venstre sig justitsministerens og regeringens holdning i denne sag.

Gert Petersen (SF):

Den lovgivning om offentlighed i forvaltningen, der efterhånden er formet herhjemme, har betydet ganske store skridt fremad, selv om den stadig væk har sine mangler. Jeg synes stadig væk, at der er rester af geheimstatstankegang, f.eks. sådan noget som de lukkede postlister. Det er et spørgsmål, vi vil komme tilbage til senere. Og så er der altså den anakronisme – og jeg mener, at det må være en anakronisme – at man principielt hemmeligstempler administrationens behandling af EF-sager.

Hvad enten man kan lide det eller ej – og vi er nogle, der ikke er så begejstrede for det – så må man erkende, at EF mere og mere bliver til et vigtigt felt for beslutninger, der vedrører vores hverdag. Jeg vil godt citere, hvad en erfaren journalist, som også har haft sin gang herinde i mange år, Carl Otto Brix, skriver i bogen »Retten Til Viden«:

»På kryds og tværs mellem ministerierne er der nedsat udvalg, som beskæftiger sig med EF-spørgsmål. Det er ikke for meget sagt, at netop på disse felter finder vi den vigtigste økonomiske og politiske diskussion i dagens Danmark, men da der altså er klistret et EF-mærke på dem, kan de holdes uden for offentlighedens nysgerrige blikke. Embedsmændene kan bare læne sig tilbage og lade kontorbudet klistre den beskyttende mærkat på, og det hele kan få lov til at fortsætte som i salig kong Frederik VI's enevoldstid, intet profant kiggeri over skulderen.«

Det er netop denne automatik, vi i SF har ønsket at få afskaffet, for som Leif Hermann gjorde opmærksom på, da SF's beslutningsforslag var til første behandling, vil det stadig være muligt at opretholde fortrolighed om særligt følsomme EF-sager, men efter en konkret vurdering. Som han sagde dengang, vil SF derhen,

hvor »man ikke har generelle bestemmelser, der siger, at hver gang der . . . står EF på et stykke papir, så kan man putte det ind under« bestemmelserne om fortrolighed. Jeg henviser til Folketingets forhandlinger 1989-90, sp. 2640. Det er hovedsagen.

Derfor kan vi for vores skyld godt, under forudsætning af at dette lovforslag vedtages i uændret form, i betænkningen prøve på at ride op nogle principper for den konkrete vurdering, jeg her har talt om. Det er nemlig det, det handler om. Det er automatikken, vi vil til livs. Under nogle omstændigheder kan det være nødvendigt, naturligvis, at behandle sagerne fortroligt.

Det er helt urimeligt, når regeringen hævder, at regeringens eller Danmarks forhandlingsmuligheder forringes af, at automatikken ophæves. Jeg har noteret mig de syrlige betragtninger herom i bemærkningerne til lovforslaget og også i fremsættelsestalen. Man kan vel heller ikke forvente, at ministre og topembedsmænd er lykkelige ved, som Carl Otto Brix sagde, »profant kiggeri over skulderen«. Det gør livet vanskeligere for dem, det siger de også selv i bemærkningerne, men det er altså demokratiets vilkår, skal jeg hilse og sige. Det er godt nok i strid med visse EF-traditioner, men mon dog ikke der er bred vilje til at bekæmpe den slags traditioner, i stedet for at vi skal tilpasse os dem?

Jeg vil advare imod, at man, når, hvad jeg håber, dette lovforslag er vedtaget, svarer igen med at overfortolke § 13 i offentlighedsloven til skade for den generelle aktindsigt i, som det hedder i den tekst, der foreslås fjernet, »dokumenter, der udarbejdes i forbindelse med behandlingen af forslag til EF-vedtagelser, eller som vedrører spørgsmål om fortolkningen eller opfyldelsen af fællesskabsretlige regler«. Det er denne aktindsigt, vi principielt vil have knæsat, og som knæsættes med vedtagelsen af dette lovforslag.

Undtagelser vil der naturligvis være i henhold til § 13, det er klart, og vi kan godt for vores skyld drøfte, hvordan man i betænkningen kan formulere det, men automatikken må væk, og den kommer væk, når og hvis dette forslag vedtages.

Tom Behnke (FP):

Det var en glædens dag den 17. maj 1990, da

[Tom Behnke]

beslutningsforslag nr. B 3 fra SF blev vedtaget, som er grundlaget for dette lovforslag fra justitsministeren.

Ved afstemningen om nr. B 3 var Fremskridtspartiet meget positivt indstillet og stemte da også for beslutningsforslaget, og derfor vil Fremskridtspartiet også stemme for det af justitsministeren fremsatte lovforslag nr. L 92.

Hele argumentationen for, hvorfor vi støttede beslutningsforslaget, kan man læse i Folketingstidende 1989-90, sp. 2628 ff., sp. 9044 ff. og sp. 9716 ff., hvorfor jeg kort skal tilkendegive Fremskridtspartiets argumenter for at stemme for.

Det er åbenlyst for enhver, at den eneste måde, man kan holde øje med, at politikerne ikke handler hen over hovedet på borgerne og endda i nogle tilfælde imod borgernes ønsker, er ved at have offentlighed i forvaltningen. Det er kun ved indsigt i sagerne, borgeren har reel mulighed for at se, hvad der sker bag de lukkede døre. Hvis ikke politikerleden skal kamme fuldstændig over, er det vigtigt, at borgeren til stadighed holdes orienteret om og får så vid adgang som overhovedet muligt til at følge med i, hvad der rører sig i forvaltningerne.

I bemærkningerne til lovforslaget prøver justitsministeren på side efter side at forklare, hvor skadeligt det vil være at gennemføre dette lovforslag, samtidig med at han forsøger at undskylde, at han er nødt til at fremsætte lovforslaget. Imidlertid mener jeg, at justitsministeren fanger sig selv på det ene ben flere gange i løbet af teksten. I lange sætninger og til tider utydelige vendinger godtgør ministeren, at selv om dette lovforslag bliver gennemført, så er der rigelig dækning i den øvrige del af lovgivningen for, at virkelig hemmelighedskrævende dokumenter forbliver hemmelige, indtil forhandlingerne er afsluttet og man kan frigive dem.

Dette lovforslag er således ikke revolutionerende på nogen måde, men blot et lille skridt i retning af større åbenhed, så borgerne kan følge med i, hvad der sker inden for det forvaltningspolitiske område.

Jeg forstår godt de usikre ministre, som hidtil har haft mulighed for at komme hjem med tårevædede øjne og fortælle den undrende befolkning, at de sandelig gjorde, hvad de kunne, men der var ikke nogen af de andre stygge ulve i EF, der ville lytte. Det er slut med dette forslag. Nu får vi nemlig alle mulighed for at kontrollere,

om det virkelig var tilfældet, eller om den enkelte minister blot var uforberedt, da han mødte op.

Mine udtalelser kan naturligvis resultere i en mindre ministerstorm, men dertil er kun at sige, at de ministre, som altid er godt forberedte, intet har at frygte og med god samvittighed kan støtte dette lovforslag, hvorimod de mindre godt forberedte lige så naturligt vil protestere. Det minder vist lidt om H. C. Andersens eventyr »Kejserens nye Klæder«.

Jette Pors (CD):

Da vores ordfører ikke kan være til stede, skal jeg ganske kort henvise til det, som vores ordfører, hr. Duetoft, sagde i sin tale under behandlingen af beslutningsforslag nr. B 3. Han sagde, at CD fandt det meget vigtigt, at der er offentlighed omkring arbejdet i EF. Vi mener, det er logisk med samme offentlighed i EF-sager som i sager internt i Danmark.

Jeg skal ikke kommentere det, der blev sagt af ordføreren for Fremskridtspartiet, men sige, at CD mener, at man vil gøre det lettere for danskerne at følge med i, hvad der sker i EF, ved at støtte forslaget.

Lovforslaget indeholder en del teknik, så jeg skal slutte med at tilkendegive, at CD vil medvirke positivt under udvalgsbehandlingen og håber, forslaget kommer hurtigt igennem.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg tror ikke, at der er nogen, der er uenige i, at en passende grad af offentlighed om, hvad offentlige myndigheder foretager sig, er nødvendig og påkrævet og også vigtig for offentlighedens muligheder for at følge udviklinger i vigtige sager. Det er der ingen principiel uenighed om. Uenigheden når vi først, når vi kommer længere ned og skal trække grænserne for, hvad der mere præcist skal være undergivet aktindsigt, og hvad der ikke skal være det.

Det Radikale Venstre stemte som regeringsparti dengang imod SF's beslutningsforslag, og vi er fortsat meget betænkelige ved konsekvenserne af det forslag, der ligger her.

Det, der bliver problemet, som jeg ser det, er, at det kan skade danske interesser, hvis det forberedende arbejde med at afklare en dansk holdning til EF-sager offentliggøres. Der kan være og vil i en række vigtige EF-sager være betydelige vurderingsforskelle imellem forskelli-

[Niels Helveg Petersen]

ge ministerier. Industriministeriet kan anlægge ét synspunkt, sundhedsmyndighederne og Landbrugsministeriet nogle andre synspunkter. Det sker i den ene EF-sag efter den anden.

Hvilken glæde har nogen af, at en sådan foreløbig uenighed, som alt sammen har til formål at forberede en klog dansk beslutning og stillingtagen, er offentligt tilgængelig? Den opfattelse har jeg i hvert fald ikke. Tværtimod finder jeg, at det vil hæmme snarere end fremme en nuanceret debat på det forberedende stade af, hvad der bør være den danske holdning. Derfor er jeg grundlæggende ikke enig i sigtet med forslaget og nogle af de specielle bestemmelser. Det er især de tværministerielle overvejelser, der på denne måde bliver stillet, kan man sige, anderledes, end de hidtil har været.

Nu er jeg helt klar over, at der her i Folketinget er en forhistorie, et flertal for meget rigoristiske bestemmelser på dette punkt. Det beklager jeg, men det er der jo så ikke noget at gøre ved. Dog vil jeg bede om, at vi i en sag som denne giver os tid til i udvalget meget nøje at drøfte igennem, hvorledes vi kan tilrettelægge nogle fornuftige retningslinjer.

Jeg har heller ikke den opfattelse, at intet kan laves om i de gældende regler. Tværtimod kan der være god grund til at gå dem igennem fordomsfrit og se efter, hvad der kan bruges, hvorledes de kan passes til, og hvordan man bedst tjener offentlighedens interesser. Det synes jeg er en god øvelse, og det synes jeg vi skal gøre.

Jeg må advare imod, at vi gennemfører forslaget, som det ligger her, i uændret skikkelse. Derved vil vi kun gøre vore egne interesser og dansk markedspolitik en bjørnetjeneste.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Der kan sikkert være nogle forberedende stadier til et eller andet forslag til direktiv eller gennemførelse i Danmark af noget, der er vedtaget, som ikke har den store interesse for offentligheden.

Det undrede mig lidt, at Det Radikale Venstres ordfører siger, at det ikke tjener nogens interesse, at offentligheden får at vide, om Sundhedsministeriet er uenig med Industriministeriet om et eller andet eller Industriministeriet med Miljøministeriet. Det ville, hvis jeg ikke hørte meget forkert, hæmme en debat på det forberedende stade, tror jeg hr. Niels Helveg

Petersen sagde. Jeg tror, det vil fremme en debat på det forberedende stade.

Jeg kan godt se, at det kan være generende for en regering, og det må enhver, der påtager sig regeringsmagten, så tage på sig. Men dette, at nuancerede holdninger, måske forskellige holdninger i to ministerier, der er sat til at varetage forskellige interesser, kommer for dagen, kan da kun være med til at fremme en debat på et sagligt grundlag og ikke hæmme den – medmindre man ønsker, at debatten først skal komme, når beslutningerne er taget. Det er klart, at hvis det først er da, man vil have debatten, så er situationen en anden, men det tror jeg da ikke er Det Radikale Venstres hensigt.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Min første bemærkning, som er generel og bør svæve over debatten, er, at offentlighedens indsigt i EF-sager i dette land – jeg vil sige heldigvis – er betydeligt større end i andre lande under alle forhold, bl.a. som følge af de procedurer, der er tilrettelagt igennem Markedsudvalget.

Det, der er problematisk, er jo, at de meningsforskelle, der selvfølgelig ofte gør sig gældende imellem forskellige ministerier, kommer til deres kendskab, som vi skal forhandle med. Det er det, der er problemet. Hvilken interesse har vi i Danmark af, at det i en sag, som skal forhandles i Ministerrådet, åbenbares for dem, vi skal forhandle med, hvilke synspunkter der gør sig gældende?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg synes, man skal tænke på, at de forhandlinger, der er tale om her, altså inden for EF, ikke bare er forhandlinger, som vi har kendt dem i almindelige internationale forhandlinger tidligere, hvor det ender med, at hele historien skal herind i Folketinget og ratificeres osv. Nej, det er forhandlinger, der ender med forordninger eller direktiver, som har lovkraft i Danmark. Det er i virkeligheden dansk lovgivningsarbejde, det handler om.

Derfor synes jeg, det er helt urimeligt at foretage denne sondring mellem almindeligt dansk lovgivningsarbejde, hvor der gælder almindelig indsigt i forvaltningen, også i tværministerielle

[Gert Petersen]

forhandlinger, og EF-lovgivningsarbejde, som har konsekvenser for Danmark.

Jeg synes fuldkommen som hr. Ole Espersen, at det er rimeligt, og det kan også være frugtbart for hele diskussionen, når der i forskellige ministerier er forskellige synspunkter, at de så ikke bare holdes som gehejmeforetagende bag lukkede døre, men at det også kommer frem til offentligheden, så den er med til at udarbejde de standpunkter, som bliver taget som oplæg.

I detaljerne er det klart at der i forhandlingsfasen kan foregå et spil, og her kan der være brug for fortrolighed. Det benægter jeg slet ikke, sådan som verden er skruet sammen. Jeg gør opmærksom på, at som EF er konstrueret, og som man siger EF er konstrueret, så skulle EF være en slags forlængelse af det eksisterende danske folkestyre, ikke en fornægtelse af det. Men det er det, det bliver, synes jeg, efter hr. Niels Helveg Petersens definition.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Den sidste konstatering af hr. Gert Petersen er jo en absurd overdrivelse.

Det, det drejer sig om her, er at forberede det danske standpunkt. Det danske standpunkt skal forberedes grundigt, bl.a. ved brevvekslinger mellem ministerierne. Det, der er interessant for Folketinget, er, når den endelige afklaring af det danske standpunkt skal ske.

Så siger hr. Gert Petersen: Jamen så kan vi jo have fortrolighed. Men hvad nytter det, hvis man forinden har blotlagt en lang række modstridende interesser, at det endelige standpunkt er underkastet fortrolighed?

Nøjagtig de samme synspunkter, der fører til, at en række af Markedsudvalgets beslutninger, behandling af forhandlingsoplæg, bør være fortrolige, fører selvfølgelig til, at noget af det offentlige forberedende arbejde ikke uden videre og altid skal være undergivet aktindsigt.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan tilsige en positiv udvalgsbehandling. Vi er godt klar over, at der ligger mange problemer i det her, og vi mener også, at udvalgsbehandlingen må tage sin tid.

Vi ved, det er nødvendigt, at der er ting, der ikke kommer ud til offentligheden, men sådan som jeg har forstået en del ordførere, er man også klar over, at der er nogle ting, som må

undtages. Derfor må vi i udvalget have en diskussion om, hvilke ting det er, og hvornår det er, man ikke ønsker at skade Danmarks interesser.

Vi tilsiger en positiv udvalgsbehandling, hvor vi håber at kunne få afdækket en række spørgsmål.

Justitsministeren (Engell):

Det er jo en lidt usædvanlig situation, at regeringen tager så klart afstand fra et lovforslag, som den selv har fremsat. Selve baggrunden herfor behøver jeg ikke at ride op. Den vil man kunne læse sig til i de bemærkninger, som ledsager lovforslaget, og i fremsættelsestalen.

Jeg synes efter ordførernes indlæg ved førstebehandlingen dog godt, jeg tør vove mig så langt frem og sige, at jeg synes, jeg i en række af indlæggene sporede – det gælder også den socialdemokratiske ordfører, hr. Ole Espersen – en åbning, så vi under de drøftelser, der skal foregå i udvalget, forhåbentlig kan nå frem til en bedre og mere hensigtsmæssig tekst end den, der ligger i forslaget, som det er fremsat nu.

Hr. Ole Espersen startede lidt dramatisk med at spørge, om dette var noget, som regeringen ville gøre til et kabinets spørgsmål. Nu er det jo sådan pr. tradition, at der kun er én minister, nemlig statsministeren, der udtaler sig om det spørgsmål, men regeringen har valgt at fremsætte et lovforslag som opfølgning på det beslutningsforslag, et flertal i Folketinget vedtog. Vi har valgt at fremsætte det så betids, at det kan nå at få en grundig behandling i Folketinget i de kommende måneder. Heri ligger selvfølgelig også et signal såvel som et ønske og håb om, at vi under forhandlingerne som sagt kan nå et bedre resultat end det, der nu ligger i forslaget.

Regeringen er ganske enig i, at der er behov for større åbenhed om EF-samarbejdet, også med hensyn til de danske beslutninger på EF-området. Men det er ikke ligegyldigt, hvordan vi søger at nå frem til at løse det på den mest hensigtsmæssige måde. Bestemmelserne i offentlighedsloven og forvaltningsloven bør efter vores opfattelse ændres, sådan at det af lovene klart fremgår, at der som en overvejende hovedregel også er adgang til aktindsigt i sager om EF-forhold, sådan som det også fremgår af det, jeg har lagt frem. Man må dog ikke glemme, som flere har været inde på, og som hr.

[Justitsministeren]

Niels Helveg Petersen på en aldeles udmærket måde har skitseret, at en forudsætning for, at det kan ske, er, at det ikke berører forberedende arbejde, der er af helt afgørende betydning for vores forhandlingsposition inden for EF. Vi skal heller ikke overse, at Danmark efter international ret og sædvane i et vist omfang er forpligtet til at holde bestemte oplysninger hemmelige. De forpligtelser, som vi folkeretligt har her, kan vi naturligvis ikke sidde overhørig. Jeg mener heller ikke, man skal glemme hensynet til den danske forberedelse, som vi har været inde på i sagerne om EF-spørgsmål, bl.a. i de forskellige organer, der findes netop til at varetage denne forberedelse. Derfor håber jeg på, at vi under det videre forløb kan nå frem til en bedre formulering.

Så spurgte hr. Ole Espersen mig, hvordan vi fra regeringens side havde fulgt op på det andet punkt i den folketingsbeslutning, der blev vedtaget, og som pålægger regeringen at arbejde i EF for mere offentlighed i beslutningsprocessen og i enkeltsagsbehandlingen.

Den del er nærmere udmøntet i det memorandum, som blev udformet i oktober måned sidste år fra regeringen vedrørende politisk-økonomisk og monetær union. Dette memorandum er, som det også er kendt, blevet sendt til de øvrige EF-medlemslande og til EF-Kommissionen, det vil sige, at her har vi fra dansk side fremført de synspunkter, som vi lægger til grund i de forhandlinger, der føres i EF på dette område.

Jeg var skuffet, vil jeg gerne sige, over hr. Tom Behnkes indlæg. Jeg troede faktisk, at man i Fremskridtspartiet efter hr. Glistrups udmarch var nået frem til en anden opfattelse og en større forståelse for de vanskeligheder, der er i forbindelse med denne sag. Det lød ærligt talt nærmest, som om hr. Tom Behnke havde fået sin tale skrevet af hr. Glistrup. Det vil jeg kun beklage og så håbe, at Fremskridtspartiet i de videre forhandlinger vil se med lidt andre øjne på det, selv om jeg selvfølgelig på baggrund af den tale, der blev holdt, kan have svært ved at se, hvordan det skulle ske.

Jeg er ganske enig i hr. Niels Helveg Petersens synspunkt, og jeg opfangede også hos Kristeligt Folkeparti – og måske CD – en vilje til at se på de problemer, som ligger i forslaget. Det er med det udgangspunkt, at jeg imødeser de forhandlinger, vi skal have i den kommende tid.

Ole Espersen (S):

Jeg er ganske enig med hr. Grove og ministeren i, at de EF-dokumenter, der er fortrolige efter EF-retten, selvfølgelig fortsat er fortrolige, også når dette lovforslag bliver vedtaget. Det er også derfor, vi har fået indføjet i det memorandum, som ministeren nævnte, at regeringen skal prøve at arbejde for, at fortrolighedsgraden mindskes.

Hr. Grove var lidt betænkelig ved, om man ikke i EF-kredse kunne få for meget at vide om den danske holdning, hvis der var journalistadgang til for mange papirer. Jeg forstod af en erfaren EF-parlamentariker, at problemet derude er, at man ikke kender ret meget til den danske holdning i mange sager. Det kan da godt være, at større åbenhed ville åbne øjnene for den danske holdning på nogle områder. Det er som sagt ikke min egen erfaring, men det er en erfaring, andre har.

Så vil jeg til ministeren sige, at vi synes faktisk ikke, der er noget i vejen med teksten, som den foreligger i lovforslaget, for den ophæver automatikken, som hr. Gert Petersen sagde, og det ønsker vi. Men det, vi har sagt vi gerne vil forhandle om i Retsudvalget, er, om der er områder på sagers forberedende stadi, hvor der ingen rimelig legitim interesse er i fuld aktindsigt. Det vil vi gerne forhandle om, men ud fra et generelt synspunkt og ikke noget, der kun vedrører EF, for vi synes, at EF-udviklingen har haft eller har en sådan karakter, at EF nu må, hvad enten man kan lide det eller ej, som hr. Gert Petersen sagde, betragte det som en del af vores lovgivende og administrative magt og behandles derefter.

Det er også årsagen til, at det i det danske memorandum foreslås, at en del af ministerrådsmøderne skal være åbne, nemlig i det omfang de udøver lovgivende beføjelser. Det er et skridt i samme retning, som vi håber kan blive gennemført i løbet af regeringskonferencerne.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt sige til ministeren, at jeg finder ingen grund til at ændre i ordlyden af det udmærkede lovforslag, regeringen er blevet nødt til at fremsætte, når vi skal foretage den endelige vedtagelse. Det, der efter min mening godt kan være tale om, er, at man i betænkningen prøver på nøjere at definere eller ridse op, inden for hvilke konkrete situationer fortrolighed

[Gert Petersen]

kan være rimelig. Jeg mener, at som lovforslaget er udformet nu, fastslår den åbenhed som princip, og så der kan være undtagelser fra det. Den nuværende situation er efter min mening, at lukkethed er fastslået som princip, og så kan der måske gøres undtagelser fra det, men det har endda været svært nok. Det er det, vi ønsker at få vendt om. Vi ønsker altså at have åbenheden fastslået som princip. Det sker ved at fjerne disse to tekster fra offentlighedsloven og forvaltningsloven. Så vil jeg godt sige til dem, der er bekymret, at der er da paragraffer i offentlighedsloven, som sikrer den fortrolighed, som man efterlyser. Det, der har været forholdet, er, at man har gået både med seler og livrem, sådan at EF-området er holdt helt specielt fortroligt. Der står jo i forvejen i offentlighedslovens § 13, at »Retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til . . .«, herunder udenrigspolitik og udenrigsøkonomi. Det er nævnt eksplicit. Også efter vedtagelsen af dette forslag har man stadig væk hjemmelen til at opretholde fortrolighed, bl.a. af hensyn til udenrigsøkonomi, som er noget af det, der har meget med EF at gøre. Man har den også af hensyn til en række andre sager, som udtrykkelig er anført. Hvis man ikke er tilfreds med det, så står der såmænd i nr. 6 under § 13 i loven, at man også kan begrænse indsigt, jeg citerer:

». . . hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.«

Det kalder jeg en generalklausul, men lad nu det være. Altså har man retten til fortrolighed i særlige situationer, forhandlingssituationer osv., selv om dette forslag gennemføres, men det, som forslagets gennemførelse betyder, er, at åbenhed bliver fastslået som princip og fortrolighed som undtagelsen. Det er dér, vi ønsker at komme hen.

Tom Behnke (FP):

Blot for at der ikke skal være nogen tvivl om det, så er det ikke tilfældet, at det er en tale, der er skrevet af Glistrup.

Ministeren ville hen ad vejen opdage, at undertegnede såmænd godt selv kan, og selv om jeg har overtaget Glistrups kreds, Københavns Amt, og det er en tung arv at løfte, så er partiets politik den samme, uanset at Glistrup desværre ikke længere sidder i Folketinget. Det har altid været partiets politik, at vi vil have åbenhed om disse ting, og det vil vi stadig fortsætte med.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg blev sådan en lille smule forvirret af hr. Gert Petersens sidste indlæg, for efter at argumentationen har kørt på, at EF-politik var indenrigspolitik og måtte vurderes i det lys, får vi nu at vide, at man kan undtage det, når udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske hensyn taler derfor. Hvis det generelt gjaldt for alt, hvad der havde med EF at gøre, var denne diskussion helt overflødig, for så kunne man jo nøjes med den bestemmelse.

Men det er nu lige meget. Jeg vil gerne føje til og gentage, fordi det trods alt for min del også bør være udgangen på debatten, at jeg synes, vi skal gøre os umage med at prøve at finde ud af, hvorledes vi kan foretage en ordentlig afgrænsning, der tager de hensyn til vores forhandlingsposition, som er nødvendige, men som også imødekommer det ønske, som tydeligvis er til stede fra offentligheden og fra Folketinget om at sikre den bedst mulige indsigt i EF-sager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 113:

Forslag til lov om ændring af lov om fonde og visse foreninger, lov om erhvervsdrivende fonde og lov om beskatning af fonde, visse foreninger og institutter m.v. (Afbureaukratisering af fondslovgivningen).

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 30/1 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Ove Fich (S):**